

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Diff. 3. An Logica sit scientia Practica an Speculativa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

notitia certa & evidens, cui connectitur, quod in hac notitia non sistat, sed eam referat ad objecti productionem.

INSTABIS cum Mastrio quæst. Proæmi.n. 42. Logica utens propriè loquendo est habitus, quo instructi facillè agnoscimus definitiones, enunciationes &c. juxta præcepta docentis Logicæ, cum ergò circa singularia versetur, & res a nobis operabiles, non erit scientia sed ars.

RESPONDETUR. Sicut dum habet Logica pro objecto tres operationes, hoc non obstante, considerat illas per modum unius objecti, ad quod cætera revocantur, ita & utens Logica dirigit singulares operationes, prout habent rationem unius in hoc genere objecti, adeoque adhuc erit scientia.

OBJICITUR IX. Objectum Logicæ potest benè vel malè fieri. Ergò non habet ex se determinatam prædicatam, de indeterminatis autem non datur scientia.

RESPONDETUR. Objectum Logicæ seu operationes intellectus, antecedenter antequam sint objectum, posse benè vel malè fieri, prout tamen jam sunt secundum regulas Logicæ non nisi benè fieri, acquiruntque jam tum prædicata determinata.

INSTABIS. Cognitiones scientificæ habent objectum æternæ veritatis, hoc autem, quod in tempore fit, qualiter sunt operationes intellectus, quomodo est objectum æternæ veritatis.

RESPONDETUR. Quando dicitur objectum scientiarum, esse veritatis æternæ non significatur, quòd tale objectum debeat esse existens ab æterno; sed tantum significatur, quòd habeant objectum scientiæ sive illud sit contingens sive necessarium quoad existentiam, tale nihilominus, quod sit necessarium, quoad essentialia sua prædicata: ita ut in æternitate, nullum sit instans, in quo de illo, essentialia illius prædicata non verificentur, ex eoque sint æternæ veritatis. Jam autem & Logica, habet de objecto suo propositiones æternæ veritatis, nam æternaliter est verum Syllogismum constare tribus terminis, definitionem esse Orationem constantem genere & differentiâ.

DIFFICULTAS III.

An Logica sit Scientia Practica an Speculativa.

Tres sunt hæc in re sententiæ. I. Dicit Logicam esse speculativam, ita Scotus, Durand. & alii. II. Sententia dicit Logicam esse practicam & est S. Th. Opusc. 10. in Boet. Fons. Molina, Arriaga. III. Sententia dicit Logicam esse partim practicam, partim speculativam ita Suar. disp. 44. sec. 58. num. 54. Vasq. Rubio & alii.

DICENDUM EST. *Logicam esse practicam Scientiam.*

PROBATUR I. Si Logica non esset scientia practica, nulla scientia esset practica, sed est aliqua scientia practica, nam ex una parte nihil verat ut scientia sit practica, ex altera, quodecunq; signum practiciæ scientiæ inveniri posset, hoc ostendit de facto Logica esse talem. Major probatur, quia quæcunque ratio probaret Logicam non esse scientiam practicam, probaret etiam quæcunq; aliam scientiam non esse practicam.

PROBATUR II. ex Arriaga. Logica deseruit ad omnia sua objecta efficienda. Ergò est practica. Antecedens probatur, quia omne objectum Logicæ aut est Terminus aut propositio aut argumentatio, & tamen hæc omnia fiunt ex directione Logicæ.

PROBATUR III. Habitus qui versatur scientificè circa opus operabile & modo operabili est scientia practica, hoc enim definitivè intelligitur nomine scientiæ practiciæ. Sed Logica est talis, quod enim versetur scientificè probatur supra. Quod versetur circa operabile modo operabili. Probatur. Quia ad tale versari duo requiruntur. I. Efficiendo rem ipsam & sic facit v. g. scriptor, dum manum pueri characteres formantis ducit. II. Præscribendo regulas faciendi, ut cum Magister dicit, si hoc vel illud feceris erit bona constructio. Utrumque horum competit Logicæ. Ergò Logica versatur circa operabile modo operabili.

OBJICITUR I. Illa scientia cujus finis est veritas ad nullum opus relata, non est practica. Sed Logicæ finis est talis, quia idem finis est instrumenti & principalis agentis. Sed Logica est instrumentum scientiarum speculativarum, quarum finis veritas ad nullum opus relata. Ergò & Logicæ idem erit finis.

RESPONDETUR. Habitus, qui nonnisi est instrumentum scientiarum speculativarum, estque natus esse non nisi subordinatus per se speculativus, & ipse debet esse speculativus. Logica autem est nonnisi permissivè instrumentum, nec per se subordinatur, quia impossibilibus aliis scientiis benè stare posset Logica.

OBJICITUR II. Habitus sistens in cognitione, est habitus sistens in vero ut verum est. Sed Logica est habitus sistens in cognitione. Ergò.

RESPONDETUR. Quod habitus sistens in cognitione, sed directiva operis, non sit sistens in vero ut verum est. Talis autem Logica.

OBJICITUR III. Potest solius veritatis gratia inquiri de Syllogismo quare ita rectè concludat, quæ inquisitio est speculativa, & tamen spectat nonnisi ad Logicam.

RESPONDETUR. Hoc argumento multum probari, quia probatur nullam scientiam esse practicam. Directè autem dici potest, quod in quantum hoc faceret. Logica, inveniretur illic æquivalenter ratio non sistendi in objecto, veritatis gratia, licet à Metaphysico fieret id, veritatis nonnisi gratia.

Objic.

OBJICITUR IV. Si Logica esset practica respiceret operabile, operabile respicere non potest, quia respiceret singulare, singulare autem respicere non potest, respicit enim rationem communem & universalem.

RESPONDETUR. Quod Logica non respiciat singulare quoad præceptionem, licet respiciat singulare, quoad executionem, hocque est operabile. Deinde dici posset quod Logica, quia scientia, respiciat rationem communem, & per hoc salvatur ex sensu communi ratio scientiæ, sed non respicit, quia practica, quia practica, respicit singulare, sed etiam quia practica non importat formalitatem scientiæ.

OBJICITUR V. Logica in Angelo non est practica. Ergo nec in homine est practica.

RESPONDETUR. Etiam in Angelo Logicam, in quantum illa utitur in directione suarum operationum, præcipue circa objecta, quæ intuitivè non videt, esse etiam practicam. Cæterum in quantum Angelus nescit Logicam nostratam, non nisi sic sumpta in illo notitia Logicæ, non est practica, quamvis in nobis sit Logica practica. Ratio, quia objecto cognito non debet se accommodare cognitio nec sequi conditionem illius, sed tantum illam representare; & ita de objecto materiali potest esse cognitio immaterialis & circa stupiditatem alicujus, potest ingeniosissima Angeli versari cognitio. Quod ipsum in hoc resolvitur, quia hoc ipsum esset extra sphaeram cognitionis, cum ejus sphaera sit representare objectum, quale sit; non autem æquare suæ entitatis conditionem conditionem entis seu objecti circa quod versatur. Quia verò in Angelo Logica, quam ille cognoscit nobis inesse, & ejus regulæ, habent se per modum objecti cogniti, quantumvis illæ sint practicæ, non erit necesse, ut cognitio Angeli circa illas sit practica. Logica verò in homine non se habet præcisè per modum objecti cogniti, sed quando modo Logico procedit, procedit per modum dirigentis, regulantis, præcipientis, adeoque per modum practici.

DIFFICULTAS IV.

An Logica sit purè Practica.

DICENDUM EST. *Logicam esse purè practicam.*

PROBATUR I. Quia ut patebit solutione objectionum, nulli actus speculativi in Logica ostendi possunt.

PROBATUR II. Quia si Logica esset scientia aliquo modo speculativa, sequeretur absurdum, quod etiam artes mechanicæ sint ex parte scientiæ speculativæ, ut videre erit retorquendo argumenta oppositorum.

PROBATUR III. Quia ex una parte nihil repugnat dari aliquam scientiam purè practicam, repugnantiaque quæ id ostenderet, potius probaret nullam scientiam posse esse practicam,

ex altera parte quidquid pro nota purè scientiæ practicæ adferri potest, illa serviet pro Logica.

OBJICITUR I. Actus qui non versantur circa objectum operabile, non sunt practici. Sed dantur aliqui actus Logici qui non versantur circa objectum operabile. Ergo illi non sunt practici. Ergo speculativi. Minor probatur. Actus, qui versantur circa objectum jam factum, non versantur circa objectum operabile, sed dantur actus, qui versantur circa objectum jam factum. Ergo &c.

RESPONDETUR I. Retorquendo argumentum de calceo jam facto quem considerat futor, quæ consideratio in futore per obicientem esset speculativa.

RESPONDETUR II. Negando minorem. Probationis ejus distinguitur Major. Actus qui versantur circa objectum jam factum, non dirigendo hanc cognitionem ulterius ad alius objecti effectiorem, non versantur circa operabile. Concedo Majorem. Dirigendo hanc cognitionem ad alius objecti effectiorem. Nego Majorem, distinctaque Minori. Nego consequentiam.

RESPONDERI POTES ALITER ad imaginationem Arriaga hic disp. 3. sec. 3. num. 25. distinguendo Majorem. Sed dantur aliqui actus Logicæ, quia Logica est, qui versantur circa jam factum objectum. Nego Minorem; sed dantur aliqui actus Logicæ prout illa est conjuncta cuiusdam experimentalis scientiæ, qui versantur circa jam factum objectum. Concedo Minorem, Distinctoque consequenti, Nego consequentiam.

EXPLICO DISTINCTIONEM. Interdum pro se sola accipitur Logica, interdum prout conjungitur scientiæ experimentalis, quæ nescit, rem jam existentem, quæ existens est. Logica ergo quæ Logica est, nego quod cognoscat jam factum; sed prout experimentalis scientiæ jungitur Logica, dico quod ex accidenti & ratione alterius cognoscat jam factum. Res ut clarior fiat accipiamus sub exemplum definitionem bonam, quæ prout jam facta est cognoscatur, & exprimamus hanc cognitionem his verbis: *Hæc definitio est bona*, intercedet hic talis discussio: *Definitio quæ explicat rei naturam est bona, & hæc cognitio est Logica.* Sed hæc definitio explicat rei naturam, hæcque cognitio non est Logica, sed est scientiæ experimentalis inferturque conclusio. Ergo hæc definitio est bona. Porro hanc Minorem non esse Logicam, ita proba: Similis est hæc Minor, Minori hujus Syllogismi. Fundamenta supra petram sunt fundamenta solida, quæ cognitio est architectonica. Sed hæc fundamenta sunt supra lapidem, & hæc Minor ad visum pertinet, qui nihil scit de architectonica. Ergo hæc fundamenta sunt bona. Quod si hæc Minor, ut videre est, non est architectonica, Ergo neque illa Logica.

INSTABIS I. Illa objecta jam facta ex motivo Logico considerantur. Ergo considerantur à Logica, quæ Logica est.

Re-